

B E N E D E N A L L E P E I L

Veel natuurbeschermers zijn puristen. De digitale encyclopedie Wikipedia geeft van het woord de volgende definitie: "A purist is one who desires that a particular item remain true to its essence and free from adulterating or diluting influences. Because the appellation depends on subjective notions of what is 'pure' as opposed to 'adulterating', conflict can arise both as to whether a person so labeled is actually a purist and as to whether that is desirable". Deze omschrijving geeft direct toegang tot een veel gevoerde discussie. Want wat is puur en wat is vals als je het hebt over de Nederlandse natuur? Ecosystemen zijn immers per definitie niet statisch, maar continu in beweging. Dat komt bijvoorbeeld tot uiting in dat wat we successie of evolutie noemen.

De discussie laait meestal op bij het woord introductie, bij sommigen ook bij het woord herintroductie, al zullen puristen dat laatste meestal minder erg vinden. Het merendeel van de introducties vindt onbewust plaats, maar pas echt discutabel wordt het als de mens bewust vreemde soorten in de Nederlandse natuur brengt. Dat laatste is zowat de grootste doodzonde die je bij een natuurbeschermers kunt begaan. Het mogelijke effect van een introductie wordt er evenwel niet door beïnvloed.

Zonder badinerend over introducties te willen zijn, sterven de meeste exoten echter een stille dood. Anders is het met wat we noemen invasieven, want deze planten- en diersoorten voelen zich in Nederland thuis en laten dit in hun voortplanting merkbaar zien. Wat of wie invasief wordt is niet op voorhand te voorspellen. Feit is wel dat het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vindt dat invasieven met alle middelen bestreden dienen te worden. Invasieven brengen immers overlast met zich mee door te zorgen voor economische en ecologische schade of veroorzaken problemen met betrekking tot gezondheid en veiligheid. Goede voorbeelden zijn Grote waternavel (veel economische schade), Watercrassula (vooral ecologische schade), Muskusrat (veiligheid) en de Alsemambrosia (gezondheid, hooikoortsgevoeligheid). In deze opsomming is overigens niet geheel onbewust gekozen voor organismen die aan water zijn gebonden. Want eenmaal onder het wateroppervlak, speciaal voor vissen, gelden andere wetten waar ik wat langer bij wil stilstaan.

In Engeland is de Blauwband tot invasieve soort bestempeld. Als argumentatie hiervoor wordt vooral de overdracht van parasieten op

zalm- en andere karperachtigen genoemd. Ook in ons land heeft de Blauwband nu ruim tien jaar na de eerste meldingen een ruime verspreiding. Echt negatieve geluiden zijn over deze uitbreiding echter niet te horen. Maar de Blauwband is niet de enige exoot die de laatste jaren onze zoete wateren heeft ingenomen. Ongeveer gelijktijdig met dit visje zijn Blauwneus en Roofblei geïntroduceerd. Al eerder vonden Dwergmeerval, Zonnebaars en

Amerikaanse hondsvijl een plekje. Recent konden Marmergrondel, Zwartbekgrondel, Knorrepos en Donaubrasem aan het rijtje worden toegevoegd. En wat te denken van de al vergeven doodzonden, de bewuste introducties van Karpers, Snoekbaarzen, Regenboogforellen en Graskarpers? De Zonnebaars heeft zijn invasief karakter inmiddels dik bewezen (grote ecologische schade) en anderen zullen zeker volgen. Een vraag die zich hierbij doet gelden is of het ministeriële exotenbeleid ook van toepassing is onder het wateroppervlak. De Limburgse Roer is ongetwijfeld landschappelijk en geomorfologisch een van de mooiste natuurlijke rivieren van Nederland. Recent werden bij werken ten behoeve van verbetering van de vismigratie een kleine 30 soorten aangetoond, waarvan een zeer gering percentage exoten. De Rio Mira is een landschappelijk en geomorfologisch pareltje in Zuid-Portugal. Bij een intensieve inventarisatie kon ik in deze van oorsprong echte Elften- en Fintenrivier zonder moeite Zonnebaars, Texaanse tandkarper (echt stapelvoedsel) en Forelbaars aantonen, en met veel inspanning ook een enkele Kleine modderkruiper en Iberische barbeel. Daarvan is waarschijnlijk alleen de laatste echt inheems. Is dat het beeld wat onze rivieren ook te wachten staat?

Ik ben het dan ook helemaal met Fabrice Ottburg eens die naar aanleiding van herhaalde karperuitzettingen in het nieuwe glossy blad Visionair werd gevraagd stelling te nemen. Het is een aanfluiting hoe we onze regelgeving ten dienste van de instandhouding van ecosystemen toepassen en handhaven op datgene wat zich veelal aan het oog onttrekt, namelijk de visfauna. Het bewust uitzetten van uitheemse vis kan niet anders worden getypeerd als regelrechte faunavervalsing, met alle onvoorspelbare gevolgen voor het natuurlijke systeem. En dat is toch echt beneden alle peil.